

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/172/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8717209666
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8717209666.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Petra Straku a JUDr. Viery Kandrikovej v právnej veci žalobkyne: C. I., U.. XX.X.XXXX, R. F. XXXX/XX, XXX XX D., právne zast. JUDr. Ambróz Motyka, advokát so sídlom Nám. SNP 7, 091 01 Stropkov, proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s.r.o. so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, právne zastúpenému JUDr. Katarínou Hegedúšovou, advokátkou so sídlom Majerníkova 3/A, 841 05 Bratislava, o vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 9Csp/200/2017 - 60 zo dňa 17.5.2018 takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje sa rozsudok.

II. Žalobkyni sa voči žalovanému priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol, že cit.:

„I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni 940,- eur do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

II. Súd určuje, že zmluvná podmienka v Zmluve o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 12.10.2012 uvedená v bode 10 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru v znení: „Dlžník uznáva dlžnú sumu vrátane poplatku v celej výške na základe tejto zmluvy ako svoj dlh voči veriteľovi, čo do dôvodu aj výšky tak, ako je uvedené v tejto zmluve a zaväzuje sa ju uhradiť v mesačných splátkach tak, ako je uvedené na prvej strane tejto zmluvy. Tretina poplatku predstavuje dohodnutý úrok a zvyšné dve tretiny zahŕňajú náklady na vypracovanie a uzatvorenie Zmluvy o úvere spolu so všetkou administráciou s tým spojenou.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

III. Žalobkyni priznáva voči žalovanému právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.“

Vo svojom rozhodnutí súd prvej inštancie okrem iného uviedol, že žalobkyňa uzavrela so žalovaným dňa 12.10.2012 Zmluvu o úvere, ktorú súd z dôvodu absencie náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. a), f), i), j), k), y) Zákona č. 129/2010 Z.z. vyhodnotil ako bezúročnú a bezpoplatkovú. Ako vyplýva zo zmluvy žalovaný jej reálne poskytol finančné prostriedky vo výške 1.400 eur. Žalovanému zaplatila formou splátok celkovú sumu vo výške 2.340,- eur. Žalovaný sa tak na jej úkor obohatil o sumu 940 eur (2.340 eur - 1.400 eur). Zmluvná podmienka uvedená v bode 10 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru je súčasťou tzv. štandardnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá je formulárove pripravená, a teda žalobkyňa ako spotrebiteľ nemala možnosť ovplyvniť jej obsah. Žalovaný ju teda žalobkyni vnútil a o tento fiktívny poplatok zvýšil úver, ktorý mala žalobkyňa vrátiť. Citovaná zmluvná podmienka je neplatná nielen z dôvodu, že predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, ale aj z dôvodu jej rozporu s ustanovením § 39

Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný dôvodiac, že napadnutý rozsudok považuje za nepreskúmateľný. Ustanovenie § 137 CSP písm. c/ pripúšťa určovacie žaloby len vo vzťahu k právam a vo vzťahu k právnym skutočnostiam len v prípade, ak to predpokladá osobitný predpis. Nie je možné hovoriť o akejkoľvek absencii náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Slovenské právo a slovenský zákonodarca poplatok za spracovanie zmluvy nielenže pripúšťa, ale aj výslovne uvádza. Žalovaný dáva do pozornosti aj Rozsudok Súdneho dvora z 09.11.2016 C - 42/15. Namietal tiež uplynutie subjektívnej premlčacej doby. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, resp. zmenil tak, že žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietla. Zároveň žalovaný žiada úhradu trov konania, ktoré mu vznikli, vrátane trov odvolacieho konania.

3. Žalobkyňa navrhla napadnutý rozsudok potvrdiť.

4. V ďalších vyjadreniach žalovaný zotrval na argumentácii uvedenej v odvolaní.

5. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 379 až § 381 zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) a dospel k záveru, že súd prvej inštancie rozhodol vecne správne.

6. Vo vzťahu k bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru odvolací súd súhlasí s názorom súdu prvej inštancie, že zmluva neobsahuje náležitosti podľa ust. § 9 ods. 2 písm. i) a k) Zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, t.j. úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru a výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov.

V zmluve je uvedený poplatok 1.171 eur, pričom až vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru (ďalej len „VPPÚ“) je v bode 10 uvedené, že „tretina poplatku predstavuje dohodnutý úrok“. VPPÚ sú podmienky, ktoré vypracoval a presadzuje žalovaný. Keďže ide o tzv. firemné podmienky, v prípade uzatvárania zmlúv so spotrebiteľom, tieto musia byť ním individuálne dojednané, čo predpokladá aj ustanovenie § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Teda ide o také podmienky, s ktorými sa mal možnosť spotrebiteľ oboznámiť pred podpisom zmluvy a mohol ovplyvniť ich obsah.

V zmysle § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ak dodávateľ (v danom prípade žalovaný) nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Individuálnosť ich dojednaní nie je daná ani tým, že na VPPÚ zmluva odkazuje. Nakoniec, neindividuálnosť dojednaní VPPÚ vyplýva aj z toho, že neboli nikým podpísané ani datované. Žalobca - spotrebiteľ obsah predmetných dokumentov nijako ovplyvniť nemohol.

Odvolací súd nepopiera, že spotrebiteľská zmluva môže pozostávať z viacerých dokumentov, zmluvné ustanovenia však musia byť dojednané individuálne, pričom zmluva musí byť pre spotrebiteľa transparentná. Možnosť uzavretia spotrebiteľskej zmluvy tvorenej viacerými dokumentmi súd prvej inštancie nespochybňoval.

Odvolací súd má za to, že výška úrokovej sadzby ako obligatórna náležitosť zmluvy musí byť uvedená priamo v zmluve, nestačí len jej uvedenie vo VPPÚ. Rovnako výška úrokovej sadzby nie je konkrétne číselne vyjadrená, ale je uvedená ako tretina poplatku, teda spotrebiteľ musí jej výšku zistiť matematickým výpočtom. Takýto spôsob uvedenia výšky úrokovej sadzby podľa názoru odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavkám Zákona č. 129/2010 Z.z.

Neobstojí ani tvrdenie žalovaného o tom, že výška úrokovej sadzby je uvedená v Štandardných informáciách o spotrebiteľskom úvere. V konaní nebolo preukázané, že tento dokument bol žalobcovi pred podpisom zmluvy skutočne odovzdaný, navyše nie je podpísaný ani datovaný.

Vzhľadom na to, že pre bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru postačuje absencia čo len jednej náležitosti podľa ust. § 9 ods. 2 ZoSÚ, ďalšími odvolacími námietkami žalobcu týkajúcimi sa tejto otázky sa odvolací súd nezaoberal, nakoľko nie sú spôsobilé zmeniť právny názor odvolacieho súdu o tom, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

7. K otázke prípustnosti výroku II napadnutého rozsudku odvolací súd konštatuje, že s účinnosťou od 1.1.2018 bola zákonom č. 279/2017 Z.z. realizovaná novela Zákona č. 129/2010 Z.z., kde bolo doplnené ustanovenia paragrafu 11 o odsek 4, v zmysle ktorého spotrebiteľ sa môže pred súdom domáhať určenia

neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou. Predmetné ustanovenie odkazuje na ust. § 137 ods. c) a d) CSP.

Právo domáhať sa určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky ako „menšie právo“ je obsiahnuté v práve domáhať sa neplatnosti zmluvy ako vo „väčšom práve“. Logickým výkladom a maiori ad minus odvolací súd dospel k záveru, že právo spotrebiteľa domáhať sa neplatnosti zmluvy ako celku v sebe obsahuje aj právo spotrebiteľa domáhať sa neprijateľnosti, a teda i neplatnosti, čo aj jednotlivé zmluvnej podmienky. Preto podľa názoru odvolacieho súdu sa na základe ust. § 11 ods. 4 Zákona č. 129/2010 Z.z. môže spotrebiteľ domáhať aj určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

Nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že ustanovenie § 11 ods. 4 Zákona č. 129/2010 Z.z. je procesnej povahy, preto z hľadiska jeho časovej pôsobnosti platí, že súd je povinný ho aplikovať v čase rozhodovania o nároku.

Súd prvej inštancie vo veci rozhodol dňa 17.5.2018, kedy už predmetné ustanovenie bolo účinné a preto mohol určiť neprijateľnosť zmluvnej podmienky.

8. K neprijateľnosti poplatku uvedeného v bode 10 VPPÚ odvolací súd poukazuje na množstvo rozhodnutí, ktorými bola táto podmienka vyhlásená za neprijateľnú, a ktoré sú žalovanému známe (rozsudok Okresného súdu Prešov č.k. 8C/94/2016 zo dňa 31.5.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 11Co/42/2017 zo dňa 30.11.2017, rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 10C/99/2015 zo dňa 30.8.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 9Co/138/2018 zo dňa 13.12.2018, rozsudok Okresného súdu Prešov č.k. 17C/101/2016 zo dňa 27.06.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 20Co/195/2016 zo dňa 27.7.2017).

9. Dôvodná nie je ani vznesená námietka premlčania. V danej právnej veci bezdôvodné obohatenie vzniklo z absencie obligatórnych zákonných náležitostí spotrebiteľskej úverovej zmluvy. Je úplne logické sa domnievať, že spotrebiteľa by asi sotva platili, ak by mali vedomosť, že platiť nemajú. Nie sú však chránení neobmedzenú dobu, ale len kým im neuplynie objektívna premlčacia doba, ktorá začína plynúť bez ohľadu na to, či sa dozvedeli o bezdôvodnom obohatení a o tom, kto sa na ich úkor obohatil. Odvolací súd preto zásadne nemôže súhlasiť s názorom žalovaného, že už v čase, kedy došlo k plneniu poslednej splátky, žalobkyni začala plynúť premlčacia doba (arg. slovo „došlo“ ako relevantné no pri objektívnej premlčacej dobe ;§ 107 ods.2 OZ).

Zákon pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby predpokladá to, kedy sa dotknutá osoba dozvedela o bezdôvodnom obohatení a kto ho získal. Nie teda čas, od kedy sa dozvedieť mala a mohla s poukazom na to, že mala poznať právo. Každý je povinný poznať právo, no nikomu nemožno nanútiť povinnosť, aby to právo vedel aj správne aplikovať. Právny poriadok slova „vedieť mal a mohol“ pritom obsahuje v iných prípadoch, no na účely začiatku premlčacej doby ich nestanovil.

Existuje preto obava, že nedôsledným výkladom zákonného termínu „dozvie“ sa, potiera rozdiel medzi objektívnou a subjektívnou dobou. Najzávažnejšie negatívne následky by nastali v prípade rozumovo menej vyspelých osôb, ktorým by sa nanútila povinnosť poznať aplikáciu práva bez ohľadu na úroveň ich mysle. (OGH 30b592/77 „Na slabomyslenosť podľa § 879 Abs 2 Z 4 ABGB je potrebný menší stupeň slabosti mysle ako taký, ktorý má za následok nesvojprávnosť“).

Inými slovami povedané, nemožno prikázať všetkým bez rozdielu úroveň mysle byť „advokátom“, aj keď ani u advokátov nemožno vylúčiť, že sa o bezdôvodnom obohatení dozvedia až s odstupom času po vykonaní plnenia. Relevanciu má teda to, od kedy sa dotknutá osoba dozvie, že plniť nemala a nie že plnila.

Ako vyplýva z početných rozhodnutí súdov, pre začiatok plynutia subjektívnej doby je rozhodujúce poznanie skutkových okolností (ani nie tak právneho posúdenia), no okolností nie zo zmluvy, ale okolností z porušenia práva, v danom prípade z bezdôvodného obohatenia (okolnosť, že došlo k porušeniu zákona, o výške bezdôvodného obohatenia a príčinnej súvislosti medzi prvými dvoma okolnosťami). Zdá sa teda, že nepostačujú pochybnosti, ale „dozvedenie“ sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia.

10. Na základe uvedeného mal žalovaný na základe zmluvy právo len na vrátenie sumy zodpovedajúcej poskytnutému úveru, prijatím plnenia od žalobkyne nad tento rozsah došlo na strane žalovaného k bezdôvodnému obohateniu (plnenie bez právneho dôvodu), ktoré je žalovaný povinný v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka vydať žalobkyni.

11. Súd prvej inštancie vysvetlil, z akých dôvodov žalobe vyhovel, odôvodnenie jeho rozhodnutia zodpovedá kritériám odôvodnenia, ktoré v čase rozhodovania boli upravené v § 157 ods. 2 O.s.p.

(aktuálne § 220 ods. 2 CSP). Nie je možné konštatovať, že by rozhodovacím procesom došlo k odňatiu možnosti žalovaného konať pred súdom a k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Za odňatie možnosti konať pred súdom a za porušenie práva na spravodlivý súdny proces nie je možné považovať to, ak súd prvej inštancie neodôvodní svoje rozhodnutie podľa predstáv odvolateľa.

12. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd rozsudok podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, vrátane správneho výroku o trovách konania.

13. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní bola žalobkyňa plne úspešná, odvolací súd jej preto priznal voči žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Kvantifikáciu odvolacích trov zrealizuje súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 2 CSP.

14. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).